

ACC. N:R. M. 9136 : 1-7.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: ..... Adress: .....
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fru Sissa Persson
Uppteckningsår: 1942 Född år 1853 i Bjäresjö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Register:

Äggrulning sid.1	Mårten 6
Tornväktare 1	Påsk 6
Lagman Sylvan 1	
Höstagillen 1	
Arbetslöshet i Ystad 1	
Järnvägen 1	
Slå katten ur tunnan 1,7	
Första maj 2	
Pingst 2	
Smuggling 2,6	
Lagman Sylvan 3,4	
Diligenser 3	
Skolundervisning 4	
Bäckhästen 4	
Döda 4 ✓	
Skydda kraturen mot olyckor 4	
Varulvar 4	
Maran 4,5	
Lyktgubbar 5	
Stjärngossar 5	
Julkrona 5	
Marknader 6	

M. 9136:1

Landskap: S k å n e   Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D   Berättat av: Fru Sissa Persson
Uppteckningsår: 1942   Född år 1853 i Bjäresjö

-]-

Till det gamla räknar jag äggrullning och tornväktare, det är sådant som är försvunnet. Vi hörde till Sylvans underlydande och vi hade stora höstgillen mitt inne i staden. Alla som arbetat var med på dessa gillen. Vi hörde till lagman Sylvan, och det var en framstående man, skall jag säga. Allt arbete gjordes i hemmet, och det kändes och skäktades. Efteråt, när man var färdig med arbetet, ställdes det till med gille. Far var egentligen torpare under lagman Sylvan innan vi blev bofasta i staden. En tid arbetade far under Bergsjöholm. Så dog far och mor, och eftersom vi var sex barn måste vi ut och tjäna. Det fanns inget arbete inne i staden utan vi fick ut på landet och tjäna. Vi hade många stora olyckor. Tjuvar stäl vår häst, men vi fick den igen så småningom. När tåget kom blev kreaturen rädda. Tåget körde ihjäl en ko för oss. Min son var fyra år då. Nu är han sextio. De slog katten ur tunnan mitt på torget i Ystad, och ungdomen hade gille efteråt. De var utklädda och tillställningen ägde rum mitt

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9136:2.

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin
Härad: ..... Adress: .....
Söcken: Y S T A D ..... Berättat av: Fru Sissa Persson
Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1853 i Bjäresjö

-2-

på torget, sedan flyttade de den utanför staden. Alla hade mask för ögonen, så att man inte kunde känna igen dem.

Första maj var här ingenting, pingst var här ingenting. Men här smugglades oerhört mycket. Inte minst brukade man smuggla på julafton, Vi kunde stå i våra fönster och se hur de tog varor i land. Far berättade mycket om dessa smugglare. Det kom 3-4 båtar på en gång, och innan man visste ordet av, började avlastningen av varorna, mest tyger och klädesvaror. Affärsmännen hämtade själva varorna ute i det grunda vattnet. Kuskarna körde med vagnar dit ut och sedan kördes det i rask trav tillbaka till staden. Kom tullarna blev det slagsmål. Även fiskare brukade hjälpa affärsmännen med att få smuggelgodset i land. Far berättade mycket om en handlare, som hette Krock. Han hade gång på gång smugglat in varor, men till slut beslöt tullarna sig för att ta och göra en undersökning hos honom. De överraskade honom tidigt en

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9136:3.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fru Sissa Persson
Uppteckningsår: 1942 Född år 1853 i Bjäresjö

-3-

morgon. Men Daniel Krook hade många vänner, och när dessa fick höra talas om att tullarna avlagt besök hos honom började dessa samlas utanför på gatan, så att tullarna inte vågade lämna huset. Ett par av Krook vänner delade ut brännvin åt hopen och denna trängde in i huset och sökte klämma ihjäl tullarna. Det var en löjtnant Ågren och en sergeant Månsson som visiterade. Lagman Sylvan måste till slut komma och hjälpa tullarna, eljest hade det gått gälet för dem, för folket var uppretat. Smuggelgodset lastades i en vagn - men vagnen vältes omkull av folkmassan och hästarna skenade. Krook dömdes emellertid för lurenrejeri att hållas fängslad i Malmö. Detta hade skett på 1830-talet.

Det gick också diligenser mellan Malmö och Åstad när jag var tös. De körde klockan sju på morgonen från Malmö och var här klockan nio på kvällen. Diligensen drogs av tre hästar.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9136:4.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fru Sissa Persson
Uppteckningsår: 1942 Född år 1853 i Bjäresjö

-4-

Det var inte så väl ordnat med skolundervisningen på den tiden. Mor lärde mig läsa, och jag har aldrig lärt mig att skriva utom genom min son. Vi hade ett litet torp, som hette Lilleskog, som hörde under lagman Sylvan. Men vi hade svåra olyckor. Ijuvar stal våra hästar och tåget körde ihjäl en ko. Min son är nu i Värmland. De talade mycket om Bäckhästen förr. Min mor varnade mig för den många gånger. Folk var så vidskepliga förr. De brukade binda samman den dödes tår, så att han inte skulle gå igen. De sade att om man borrhade ett hål under tröskeln och stoppade dit en levande mus, så skulle kreturen vara skyddade mot alla olyckor. Vi gjorde det, men vi förlorade en ko, som tåget körde ihjäl. De talade så mycket om varulvar. Modern hade krupit genom ett föls hinna och därför blev sonen en varulv, sade de. För att bli förlöst måste sedan varulven springa på jakt efter en havande kvinna, vars foster den ville riva sönder. Maran var också en farlig best. Den bekämpades medelst marstenar med hål i. Maran hade

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9136:5.

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin .....
Härad: ..... Adress: .....
Söcken: Y S T A D ..... Berättat av: Fru Sissa Persson .....
Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1853 i Bjäresjö .....

-5-

sammanväxta ögonbryn och hoppade upp i sängen, om man inte ställde skorna utåt. "Aran plögade en när man sov. Hon flög in till en genom nyckelhålet. Så var där lyktgubbar, det var ohederliga människor som satt falska märken, sa' man.

Vid julen, nej, det var vid trettonafton, så gick här stjärngossar. De hade gjort en stor stjärna, och så kom de med den. De var trasigt och eländigt klädda, men de hade en grann stjärna. De fick en peng eller litet mat, hur som helst. Stjärngossarna gick också ut på landsbygden och tiggde pengar och mat. De snurrade på sin stjärna och sjöng.

-Hade ni aldrig julhalm på golvet?

-Nej, det hade vi aldrig, trots att vi inte hade annat än ett stampat bergolv. Men vi gjorde en krona av halm, som vi hängde i taket under julen. Vi hade den på stället för julgran. Så tände vi två ljus på bordet. Vi slaktade 2-3 svin till julen.

Var hade varit gift en gång förut, och vi var sex barn

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9136:6.

Landskap: S k å n e ..... Upptecknat av: Walter Welin .....
Härad: ..... Adress: .....
Socken: Y S T A D ..... Berättat av: Fru Sissa Persson .....
Uppteckningsår: 1942 ..... Född år 1853 ..... i Bjäresjö .....

-6-

när far dog.

Marknader var här stora, först på Torget, sedan vid Västerport. Nere vid sjön var hästar och kor, som såldes. Vid Klintholmen låg vårt gamla hus, och därifrån kunde vi se hur det smugglades. Julkvällen smugglade de mera än någon annan dag på året, för då visste de att tullarna var hemma hos sig. Egendomligt nog smugglade de aldrig någonting på sommaren, för då vakade tullarna så noga.

-Hur firades mårten?

-De som hade råd hade gås. Vi hade alltid höns eller luttfisk. Julafton hade vi också fisk och gröt. Vid påsk hade vi aldrig fisk.

Vid påsken färgade vi ägg i kaffesump. Påskeldar förekom inte i det fria.

Vi hade tre stora marknader: höstmarknaden, sommarmarknaden och vintermarknaden. Handlare stod då bakom sina breda plankor och sålde sina varor.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9136:7.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Adress:
Söcken: Y S T A D Berättat av: Fru Sissa Persson
Uppteckningsår: 1942 Född år 1853 i Bjäresjö

-7-

Vi stekte själva ljus hemma av fårtalg. Vi hade egen brytstuga för lin och hade gille med dans och spel efteråt. Vid dessa gillen hade vi fisk merendels, torsk, och så hade vi gröt. När det skulle vara riktigt fint köpte vi risgryn.

-Vi talade nyss om slå katten ur tunnan?

-Hade man verkligen denna tillställning på Stortorget?

-Ja, ja men, i äldsta tid var den alltid på Stortorget. Vi hade till och med en levande katt. Den som lyckades slå katten ur tunna gick fritt gille efteråt. Katten sprang förskräckt.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!